

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 305/09-93

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. januára 2010 v senáte zloženom z predsedníčky Ludmily Gajdošíkovej a zo sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti P. L., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, zastúpeného advokátom JUDr. M. T., K., vo veci namietaného porušenia jeho práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. a) a čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. b), c) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 TdoV 14/2008 a jeho uznesením z 2. marca 2009, za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, takto

r o z h o d o l :

1. Právo P. L. podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 TdoV 14/2008 a jeho uznesením z 2. marca 2009 p o r u š e n é b o l o .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 TdoV 14/2008 z 2. marca 2009 z r u š u j e a v e c v r a c i a N a j v y š š i e m u s ú d u S l o v e n s k e j r e p u b l i k y n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

3. Vo zvyšnej časti sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky **u k l a d á** zaplatiť trovy konania P. L. v sume 808,25 € (slovom osemstoosem eur a dvadsaťpäť centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. T., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** uhradiť trovy konania v sume 808,25 € (slovom osemstoosem eur a dvadsaťpäť centov) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 7000060515/8180 vedený v Štátnej pokladnici do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. augusta 2009 doručená sťažnosť P. L., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. a) a čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. b), c) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 TdoV 14/2008 a jeho uznesením z 2. marca 2009 (ide o uznesenie najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, pozn.).

Z obsahu sťažnosti, ako aj z priloženej dokumentácie vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 T 1/2005 zo 17. januára 2007 uznaný za vinného zo spáchania pokračovacieho trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1 a 2 písm. a), b) a j) Trestného zákona v znení zákona č. 253/2001 Z. z. (ďalej len „Trestný zákon“) a zo spáchania trestného činu nedovoleného ozbrojovania podľa § 185 ods. 2 písm. b) Trestného zákona, za čo mu bol uložený súhrnný trest odňatia slobody na doživotie, trest prepadnutia vecí (pištole) a trest prepadnutia majetku. Zároveň krajský súd zrušil výrok o treste rozsudku krajského súdu sp. zn. 1 T 2/2005 z 10. októbra 2005, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením výroku, stratili podklad. Označeným rozsudkom uznal

krajský súd za vinných aj spoluobžalovaných sťažovateľa J. B. a Ľ. A., tých však len zo spáchania trestného činu lúpeže podľa § 234 ods. 1 a 2 písm. b) a c) Trestného zákona (obžalovaný J. B.), resp. pokračovacieho trestného činu lúpeže podľa § 234 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona (obžalovaný Ľ. A.).

Proti označenému rozsudku krajského súdu podali sťažovateľ a obžalovaný J. B. odvolanie. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 12/2007 zo 7. novembra 2007 bolo odvolanie sťažovateľa, ako aj obžalovaného J. B. zamietnuté.

Následne sa sťažovateľ obrátil na ústavný súd so sťažnosťou, ktorou namietal porušenie svojich práv označeným uznesením najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 186/08 z 22. apríla 2008 sťažnosť sťažovateľa odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci, keďže sťažovateľ do času rozhodovania ústavného súdu nepodal proti odvolaciemu uzneseniu najvyššieho súdu dovolanie. Ústavný súd v odôvodnení označeného uznesenia okrem iného uviedol: „Možno ustáliť, že sťažovateľ v sťažnosti podanej ústavnému súdu uplatňuje jednak také námietky, na základe ktorých má právo podať dovolanie, ale aj také námietky, na základe ktorých dovolanie podať nemôže. Pritom jeho sťažnosť smeruje iba proti jednému rozhodnutiu a práve vo vzťahu k tomuto rozhodnutiu poukazuje sťažovateľ na oba druhy námietok. Ústavný súd je v tejto súvislosti toho názoru, že pokiaľ sťažovateľ napáda pred ústavným súdom právoplatné rozhodnutie a postup, ktorý mu predchádzal, tak z dôvodov, z ktorých by mohol podať dovolanie, ako aj z dôvodov, na základe ktorých dovolanie podať nemôže, pričom dovolanie ešte nepodal a v čase rozhodovania ústavného súdu mu ešte plynie zákonná lehota na podanie dovolania, nie je v právomoci ústavného súdu takouto sťažnosťou sa zaoberať. Nie je totiž možné, aby na preskúmanie toho istého rozhodnutia (tých istých jeho výrokov) bol príslušný ústavný súd a zároveň aj všeobecný súd. Preto v súvislosti s uvedenou časťou sťažnosti nie je daná právomoc ústavného súdu.“

Na základe citovaného právneho názoru ústavného súdu podal sťažovateľ 11. novembra 2008 prostredníctvom obhajcu proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 12/2007 zo 7. novembra 2007 dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), g) a i)

Trestného poriadku. Vlastným podaním označeným ako „*Doplnenie/upresnenie dovolania a iné*“ z 18. novembra 2008 sťažovateľ doplnil dovolanie z 11. novembra 2008, v ktorom popri dovolacích dôvodoch uvedených už jeho obhajcom v dovolaní z 11. novembra 2008 uviedol aj ďalšie dovolacie dôvody, a to dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. a), c), e), g) a i) Trestného poriadku. Ďalšie „*úpravy dovolania*“ urobil sťažovateľ podaniami zo 17. januára 2009 a 18. januára 2009.

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 TdoV 14/2008 z 2. marca 2009 dovolanie sťažovateľa na neverejnom zasadnutí bez preskúmania veci podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol, keďže podľa jeho názoru bolo zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že dôvody odmietnutia dovolania boli takéto:

a) vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku najvyšší súd zdôraznil, že tento „*pripúšťa iba právne námietky vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižších stupňov*“, čo znamená, že s poukazom na tento dovolací dôvod „*nie je možné domáhať sa preskúmania skutkových zistení, na ktorých je rozhodnutie založené*“,

b) vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku najvyšší súd uviedol, že „*podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, spočívajúce v tom, že rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom bez akejkoľvek vecnej argumentácie*“,

c) vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku najvyšší súd najmä uviedol, že „*... Dovolací dôvod v tomto zmysle bude spravidla naplnený pri nerešpektovaní ustanovení Trestného poriadku o povinnej obhajobe, pri vykonávaní procesných úkonov bez prítomnosti obhajcu a pod., čo sa v posudzovanom prípade nezistilo. Naopak, obvinený využíval v celom rozsahu možnosť aktívnej osobnej obhajoby i obhajoby prostredníctvom obhajcu. Navyše fakticky a preukázateľne disponuje s kópiou celého trestného spisu, preto prirodzene jednotlivé dôkazy a dôkazné prostriedky poznal už v priebehu celého trestného konania.*“.

V záverečnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyšší súd uviedol:

«Na margo podaného dovolania treba dodať, že dovolací súd reagoval iba na argumentáciu uvedenú v dovolaní, ktoré v súlade s ustanovením § 373 ods. 1 Tr. por. podal obvinený prostredníctvom obhajcu. Obvinený vlastnoručne napísal a odôvodnil tak „žiadosť“ pre obhajcu, aby dovolanie podal, ako aj samotné „dovolanie“, resp. „úpravu dovolania“ a rôzne sťažnosti v rámci dovolacieho konania. V tejto súvislosti treba dodať, že zákonné dôvody dovolania podaného prostredníctvom obhajcu nemožno meniť ani rozširovať na základe podobne označených písomností, aké produkoval obvinený. Takéto vyjadrenia, prípadne návrhy môžu slúžiť obhajcovi iba ako pracovný podklad na vypracovanie a podanie samotného dovolania. Preto na tieto písomnosti dovolací súd nemohol prihliadať. Treba však dodať, že všetky argumenty, ktoré v nich obvinený uvádzal, obhajca v koncentrovanej podobe v odôvodnení dovolania uviedol.»

Súčasťou príloh sťažnosti adresovanej ústavnému súdu je aj rozsudok krajského súdu sp. zn. 1 T 2/2005 z 10. októbra 2005, ktorým bol sťažovateľ uznaný za vinného zo spáchania pokračovacieho trestného činu lúpeže podľa § 234 ods. 1 a 2 písm. b) a c) Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 9 rokov nepodmienečne a zaviazal ho nahradiť poškodeným spôsobenú škodu. Proti označenému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ odvolanie, ktoré bolo uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 110/2005 z 8. februára 2006 zamietnuté.

Sťažovateľ tiež žiadal o ustanovenie právneho zástupcu na konanie pred ústavným súdom.

Sťažovateľ potom, ako mu bolo doručené namietané uznesenie najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, doplnil svoju sťažnosť podaním z 22. augusta 2009, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 26. augusta 2009, a podaním z 18. októbra 2009, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 20. októbra 2009.

V podaní z 22. augusta 2009 sťažovateľ konkretizuje svoje námietky proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, ktoré sa zakladajú najmä na týchto tvrdeniach:

a) sťažovateľ na rozdiel od dovolacieho súdu zastáva názor, že dovolaním napadnuté uznesenie najvyššieho súdu (ako odvolacieho súdu, pozn.) sp. zn. 1 To 12/2007 zo 7. novembra 2007 je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom [konkrétne malo ísť o nezákonne vykonané (opakované) rekognície osôb a vecí, nezákonne vykonanú domovú prehliadku, „len“ prečítané výpovede obžalovaných Ľ. A., J. B. a svedkov Š., O. B., A. B. a A. S. z prípravného konania],

b) sťažovateľ nesúhlasí so záverom dovolacieho súdu, podľa ktorého nenamietal porušenia svojich práv najneskôr pred odvolacím súdom,

c) sťažovateľ na rozdiel od dovolacieho súdu tvrdí, že preukázal existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, t. j. že bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu,

d) nesúhlasí s názorom dovolacieho súdu, že k porušeniu jeho práva na obhajobu by došlo len vtedy, ak by nebolo rešpektované ustanovenie obhajcu, čo v posudzovanom prípade najvyšší súd nezistil (v tejto súvislosti sťažovateľ poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva),

e) sťažovateľ vyjadruje nesúhlas s postupom dovolacieho súdu, ktorý sa odmietol zaoberať námietkami sťažovateľa uvedenými v doplneniach dovolania spísaných samotným sťažovateľom.

V podaní z 18. októbra 2009 sťažovateľ ďalej rozvádza svoje námietky proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, pričom ich sumarizuje takto:

„Podstata môjho návrhu spočíva v tom, že napádam moje nezákonné odsúdenie a konanie/a (rozhodnutie/a) Najvyššieho súdu SR v tom smere, že:

1) v dovolacom konaní došlo k porušeniu mojich práv napr. tým, že:

a) som nemal zabezpečenú účinnú pomoc obhajcu

b) súd sa nezaoberal mojimi podaniami

c) že neprejednal moju vec hoci na to mal nielen právo ale aj povinnosť – teda, že moju vec odmietol na neverejnom pojednávaní

d) dovolací súd sa zaoberal iba odsúdeniami za trestné činy vrážd hoci súčasťou napadnutého rozsudku a predmetných podaní bolo aj odsúdenie za lúpeže.

2) že:

a) *drvivá väčšina z tých vecí, ktoré som v dovolaní namietal, sú podľa ust. § 371 ods. 1 Tr. por. dôvodmi na podanie dovolania, čo znamená, že dovolací súd mal nielen právo, ale zároveň povinnosť moje dovolanie prejednať a to na riadnom hlavnom/verejnom pojednávaní*

b) *vzhľadom na do očí bijúce porušenie mojich práv bol dovolací súd nielen povinný prejednať moju vec, ale môjmu dovolaniu aj vyhovieť v plnom rozsahu.*“

V podaní z 18. októbra 2009 sťažovateľ poukazuje aj na porušenie svojho práva na obhajobu v samotnom dovolacom konaní, ku ktorému malo dôjsť tým, že ustanovený obhajca JUDr. M. R. (ďalej aj „obhajca“) ignoroval jeho záväzné pokyny týkajúce sa rozsahu a dôvodov dovolania. Sťažovateľ tvrdí, že na toto konanie obhajcu upozornil krajský súd, ktorý však nezjednal nápravu smerujúcu k zabezpečeniu účinného práva na obhajobu v dovolacom konaní.

Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 305/09-22 z 10. septembra 2009 bol sťažovateľovi ustanovený za právneho zástupcu na konanie pred ústavným súdom advokát JUDr. M. T., ktorý na základe výzvy ústavného súdu upresnil a doplnil sťažnosť sťažovateľa v podaní z 20. októbra 2009.

V podaní právneho zástupcu sťažovateľa sa okrem iného uvádza:

«K samotnému odôvodneniu sťažnosti uvádzam, že sa v celom rozsahu stotožňujem s dôvodmi uvedenými sťažovateľom tak v jeho sťažnosti zo 4. 8. 2009 ako aj v jej doplnení z 22. 8. 2009. Na týchto dôvodoch v celom rozsahu trvám.

Za najvýraznejší zásah do práv sťažovateľa dovolacím uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) považujem skutočnosť, že najvyšší súd sa odmietol zaoberať doplnením dôvodov dovolania z 18. 11. 2008, 17. 1. 2009 a 18. 1. 2009 spísaných samotným sťažovateľom... Podľa ustanovenia § 373 ods. 1 Tr. por. obvinený alebo osoby uvedené v § 369 ods. 5 môžu podať dovolanie len prostredníctvom obhajcu. Obhajca ustanovený sťažovateľovi v dovolacom konaní, JUDr. M. R., pripisom zo 4. 12. 2008 označeným ako „Dovolanie – doplnenie dôvodov“ uviedol, že „Na základe výslovnej

žiadosti môjho mandanta po nahliadnutí Vám v prílohe zasielam podrobné odôvodnenie dôvodov dovolania ním samotným a prosím, aby boli pripojené k trestnému spisu. “.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že doplnenie dôvodov dovolania z 18. 11. 2008 spísaných samotným sťažovateľom bolo najvyššiemu súdu predložené obhajcom sťažovateľa JUDr. M. R. 4. 12. 2008, ktorý sa s ich obsahom oboznámil a s týmto sa stotožnil. Doplnenie dôvodov dovolania z 18. 11. 2008 bolo teda nad akúkoľvek pochybnosť urobené prostredníctvom obhajcu. Ďalšie „Úpravy dovolania“ zo 17. 1. 2009 a 18. 1. 2009 predložil cestou Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) samotný sťažovateľ. Nad rámec vyššie uvedeného je potrebné uviesť, že aj keby doplnenie dôvodov dovolania nebolo urobené prostredníctvom obhajcu, ale bolo by najvyššiemu súdu doručené priamo sťažovateľom (ako tomu bolo v prípade doplnení dovolania zo 17. 1. 2009 a 18. 1. 2009), nemohlo by to mať za následok neprejednanie takto koncipovaného dovolania, resp. jeho dôvodov súdom. Obligatórne zastúpenie účastníka v dovolacom konaní (a to či už v civilnom alebo v trestnom konaní) nemožno v nijakom prípade chápať tak, že tento účastník (resp. odsúdený) stráca právo samostatne v konaní vystupovať, produkovat' podania, návrhy, prípadne prednesy (za predpokladu, že sa vo veci uskutoční pojednávanie). Obligatórne zastúpenie advokátom má slúžiť na skvalitnenie podaní vo veci mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak by sme prijali opačný výklad, teda taký, aký zaujal najvyšší súd, znamenalo by to, že aj v prípade sťažností spísaných a podaných na ústavný súd priamo samotnými sťažovateľmi, nemal by sa ústavný súd takýmito sťažnosťami vôbec zaoberať, keďže aj v konaní na ústavnom súde platí obligatórne zastúpenie advokátom.

Najvyšší súd v sťažnosťou napadnutom uznesení konštatuje, že „Treba však dodať, že všetky argumenty, ktoré v nich obvinený uvádzal, obhajca v koncentrovanej podobe v odôvodnení dovolania uviedol“. Tvrdenie najvyššieho súdu sa nezakladá na pravde.

V dovolaní z 11. 11. 2008, ktoré podal ustanovený obhajca JUDr. M. R. sa uvádza, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 T 1/2005 zo 17. 1. 2007 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 12/2007 zo 7. 11. 2007 bol porušený zákon v neprospech sťažovateľa. Pochybenia oboch súdov podľa dovolania z 11. 11. 2008 mali spočívať v tom, že a) neexistoval nijaký právne relevantný dôkaz, ktorý by sťažovateľa usvedčoval, b) výpovede spoluobvinených B. a A. sú nevierohodné, c) vykonaná opakovaná rekognícia je

nezákonná, d) porušenie práva na obhajobu „a to v smere oboznámenia sa s jednotlivými dôkazmi v spisovom materiály, ktoré skutočnosti mi boli upreté a odmietnuté“. V zmysle obhajcom podaného dovolania išlo teda o dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1, písm. c), g), i) Tr. por.

Z uznesenia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 186/08 z 22. apríla 2008, ktorým ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa smerujúcu proti odvolaciemu uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. I To 12/2007 zo 7. 11. 2007 pre nedostatok svojej právomoci vyplýva, že „Vzhľadom na to, že sťažovateľ vo viacerých ohľadoch namieta porušenie svojho práva na obhajobu, v tomto rozsahu môže podať proti uzneseniu najvyššieho súdu dovolanie [§ 371 ods. 1 písm. c) nového Trestného poriadku]. Je zároveň pravdou, že v podanej sťažnosti ústavnému súdu uplatňuje aj také námietky, ktoré nemožno považovať za spôsobilé dovolacie dôvody. Ide najmä o rozsah vykonaného dokazovania a jeho hodnotenie všeobecnými súdmi.

Možno ustáliť, že sťažovateľ v sťažnosti podanej ústavnému súdu uplatňuje jednak také námietky, na základe ktorých má právo podať dovolanie, ale aj také námietky, na základe ktorých dovolanie podať nemôže. Pritom jeho sťažnosť smeruje iba proti jednému rozhodnutiu a práve vo vzťahu k tomuto rozhodnutiu poukazuje sťažovateľ na oba druhy námietok. Ústavný súd je v tejto súvislosti toho názoru, že pokiaľ sťažovateľ napáda pred ústavným súdom právoplatné rozhodnutie a postup, ktorý mu predchádzal, tak z dôvodov, z ktorých by mohol podať dovolanie, ako aj z dôvodov, na základe ktorých dovolanie podať nemôže, pričom dovolanie ešte nepodal a v čase rozhodovania ústavného súdu mu ešte plynie zákonná lehota na podanie dovolania, nie je v právomoci ústavného súdu takouto sťažnosťou sa zaoberať. Nie je totiž možné, aby na preskúmanie toho istého rozhodnutia (tých istých jeho výrokov) bol príslušný ústavný súd a zároveň aj všeobecný súd. Preto v súvislosti s uvedenou časťou sťažnosti nie je daná právomoc ústavného súdu.

Iná situácia by bola vtedy, keby sťažovateľ podal popri sťažnosti ústavnému súdu zároveň aj dovolanie. V takom prípade by ústavný súd mohol počkať na skončenie dovolacieho konania a v závislosti od jeho výsledku voliť svoj vlastný postup.“

Z citovaného uznesenia ústavného súdu vyplýva, že nakoľko sťažovateľ vo svojej predchádzajúcej sťažnosti namietal okrem iného aj porušenie obhajobných práv, mal najprv podať voči predmetnému odvolaciemu rozhodnutiu dovolanie z dôvodu podľa § 371

ods. 1 písm. c) Tr. por. (zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu). Ako som už vyššie uviedol, pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. v obhajcom podanom dovolaní je k tomuto dôvodu uvedené len to, že „Vytýkam súdu tiež skutočnosti, že mi bolo upreté právo na obhajobu v predmetnej veci, a to v smere oboznámenia sa s jednotlivými dôkazmi v spisovom materiály, ktoré skutočnosti mi boli upreté a odmietnuté.“. Z doplnenia dôvodov dovolania z 18. 11. 2008 spísaných sťažovateľom a predložených najvyššiemu súdu obhajcom sťažovateľa 4. 12. 2008 vyplýva, že sťažovateľ namietal porušenie práva na obhajobu nasledovnými skutočnosťami (čl. VIII doplnenia dovolania): a) nezabezpečenie účinnej právnej pomoci, keďže ustanovený obhajca si riadne neplnil svoju úlohu, b) trestný spis bol sťažovateľovi po prvýkrát ukázaný až po roku konania aj to na krátky čas, c) niektoré úkony v prípravnom konaní boli vykonané bez prítomnosti obhajcu, d) oneskorené ustanovenie obhajcu, e) nezabezpečenie dôkazov v prospech sťažovateľa, e) vo veci nebolo vykonané riadne a účinné vyšetrovanie. Je teda zrejmé, že pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. boli sťažovateľom doplnené dôvody dovolania omnoho širšie než dôvody uvedené obhajcom v dovolaní z 11. 11. 2008, ktorý namietal len odoprenie možnosti sťažovateľovi oboznámiť sa s jednotlivými dôkazmi v spisovom materiály. V tejto súvislosti je nutné podotknúť, že sťažovateľ podal v konaní viac ako 40 sťažností na svojho právneho zástupcu za neplnenie si jeho povinností. Porušenie povinností právneho zástupcu bolo taktiež predmetom podania návrhu sťažovateľa na disciplinárne konanie z dôvodu porušenia jeho povinností. Z tohto dôvodu sťažovateľ s poukazom na konkrétne rozsudky ESLP preukázal, že jeho procesné právo na obhajobu bolo v konaní porušené v jeho značnej miere. Najvyšší súd sa teda nevysporiadal so všetkými námietkami uvedenými v dovolaní, resp. v jeho doplnení z 18. 11. 2008. Už len toto pochybenie najvyššieho súdu je postačujúce na vyslovenie porušenia práv sťažovateľa a zrušenie sťažnosťou napadnutého dovolacieho uznesenia najvyššieho súdu.

V ďalších dvoch podaniach zo 17. 1. 2009 a 18. 1. 2009 označených ako „Úprava dovolania“ sťažovateľ jednak bližšie rozvádza dôvody uvedené v podaní z 18. 11. 2008 a tiež uvádza, že samotný dovolací súd porušuje jeho právo na prípravu obhajoby, keďže mu nebolo umožnené v súvislosti s podaným dovolaním nahliadnuť do spisu. V podaní zo 17. 1. 2009 sťažovateľ uviedol, že ustanovený obhajca JUDr. R. nenamietal všetky dôvody dovolania tak, ako si to želal sťažovateľ a preto sťažovateľ doplnil tieto dôvody podaním

z 18. 11. 2008 a zároveň upresnil, že ide o dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. a), b), c), e), g), j).

Najvyšší súd sa v napádanom uznesení vôbec nevysporiadal s namietaným porušením zákona a procesných práv sťažovateľa, ktoré tento uviedol vo svojom podaní zo dňa 18. 11. 2008 označenom ako Doplnenie/upresnenie dovolania. Sťažovateľ namietal, že v konaní boli porušené základné zásady trestného konania, a to najmä zásada in dubio pro reo, rozhodovanie na základe prečítaných dôkazov, nezákonná domová prehliadka, nezákonné poučenia a nezákonné rekognície atď.

Zásadným porušením práv sťažovateľa bola taktiež skutočnosť, že Najvyšší súd sa vôbec nevysporiadal s námietkou sťažovateľa, že podaným dovolaním bol taktiež napadnutý rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1 T 2/05 zo dňa 10. 10. 2005, ktorým bol sťažovateľ odsúdený za spáchanie pokračujúceho trestného činu lúpeže. Z tohto podania sťažovateľa totiž preukázateľne vyplýva, že ním bol napadnutý aj tento právoplatný rozsudok Krajského súdu v Nitre.»

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti vydal tento nález:

„Základné práva P. L. podľa čl. 5 ods. 1 písm. a), čl. 6 ods. 1, čl. 6 ods. 2, čl. 6 ods. 3 písm. b), čl. 6 ods. 3 písm. c) a čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tdov 14/2008 z 2. marca 2009 porušené boli.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tdov 14/2008 z 2. marca 2009 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Ústavný súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť P. L. trovy konania na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. T., do dvoch mesiacov od právoplatnosti.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 305/09-43 z 29. októbra 2009 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu najvyššieho súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci

konalo ústne pojednávanie. Predsedu najvyššieho súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľa a predseda najvyššieho súdu ústavnému súdu oznámili, že netrávajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu najvyššieho súdu, že netrávajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti č. k. KP 8/2009-102 z 25. novembra 2009 najmä uviedol, že *„Vzhľadom na to, že obsahom dovolania obvineného boli výhradne skutkové okolnosti, vrátane hodnotenia vykonaných dôkazov súdom prvého a druhého stupňa, musel dovolací súd konštatovať, že vo veci neboli splnené podmienky dovolania, a preto bez preskúmania veci dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.“*. Predseda najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení poukázal aj na skutočnosť, že sudy oboch stupňov porušili zákon v prospech sťažovateľa, a k námietke sťažovateľa o neakceptovaní ním uvedených dovolacích dôvodov uviedol, že *„ak obvinený môže podať v zmysle § 373 ods. 1 Tr. por. dovolanie iba prostredníctvom obhajcu, nie je možné zákonné dôvody takto podaného dovolania meniť ani rozširovať na základe návrhu na podanie dovolania obvineným. Takéto podklady, prípadne návrhy na podanie dovolania môžu slúžiť obhajcovi iba ako podklad na podanie samotného dovolania, preto ani obhajca v dovolaní nemôže na takéto podklady odkazovať. V tomto zmysle bol prijatý trestnoprávnym kolégiom judikát, ktorý ešte nebol publikovaný (porovnaj Tpj 46/2008-8).“*.

Právny zástupca sťažovateľa v podaní doručenom ústavnému súdu 8. decembra 2009 zaujal stanovisko k vyjadreniu predsedu najvyššieho súdu z 25. novembra 2009, v ktorom namieta, že tvrdenie predsedu najvyššieho súdu, podľa ktorého obsahom dovolania sťažovateľa boli výhradne skutkové okolnosti, je zavádzajúce, a (opätovne) zdôrazňuje, že najvyšší súd sa vôbec nezaoberal „doplňeniami dovolania“ sťažovateľa z 18. novembra

2008, 17. januára 2009 a z 18. januára 2009, v ktorých sťažovateľ „*musel s poukazom na nesprávne právne posúdenie súdov nižšieho stupňa poukázať aj na dôkazy vykonané v konaní ako aj zákonnosť vykonania týchto dôkazov. Takýmto spôsobom preukázal na dôvodnosť dovolania v zmysle § 371 ods. 1 písm. d) a g) Trestného poriadku*“, pričom z uvedených podaní vyplýva, že „*dôvodom na podanie dovolania bol aj dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku*“.

II.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie boli ústavnému súdu ešte doručené ďalšie podania sťažovateľa z 31. októbra 2009 (doručené 3. novembra 2009), 9. januára 2010 (doručené 14. januára 2010) a z 15. januára 2010 (doručené 21. januára 2010), ako aj podanie jeho právneho zástupcu zo 14. januára 2010 (doručené 14. januára 2010).

V podaní z 31. októbra 2009 sťažovateľ odvolávajúc sa na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Zvolský a Zvolská proti Českej republike poukazuje na to, že «*Podaním dovolania som konal len to, čo mi „prikázal“ ústavný súd. Takže tento postup (podanie dovolania) ma preto nemôže poškodiť napr. tým, že by teraz ústavný súd tvrdil, že nemôže prejednať všetky, resp. určité námietky porušenia mojich práv, lebo tieto som mal namietať hneď po právoplatnosti odsúdenia...*». V súvislosti s citovaným sťažovateľ navrhuje rozšíriť petit o bod, v ktorom ústavný súd vysloví, že „*Základné práva P. L. podľa čl. 5 ods. 1 písm. a), čl. 6 ods. 1, čl. 6 ods. 2, čl. 6 ods. 3 písm. b), c) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd porušené boli (a to v súvislosti s trestným konaním vedeným voči navrhovateľovi a jeho odsúdením)*“.

Sťažovateľ v označenom podaní poukazuje opakovane na to, že k porušeniu jeho práv dochádzalo v priebehu celého trestného konania a nielen v dovolacom konaní, ako aj na to, že dovolaním napadol tak rozsudok krajského súdu sp. zn. 1 T 2/2005 z 10. októbra 2005, ako aj rozsudok krajského súdu sp. zn. 1 T 1/2005 zo 17. januára 2007, pričom najvyšší súd sa v rámci dovolacieho konania zaoberal len rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 T 1/2005 zo 17. januára 2007.

V podaní z 9. januára 2010 označenom ako „Doplnenie návrhu, a iné“ sťažovateľ najmä zdôrazňuje, že sťažnosťou namieta porušenie svojich práv „v súvislosti s celým súdnym trestným konaním, ako celku...“, pričom s poukazom na skutočnosť, že „... ústavný súd ešte nevydal vo veci konečné rozhodnutie a ani žiadne ustanovenie zákona o ústavnom súde nezakazuje doplniť návrh – najmä ak sa účastník konania dozvedel medzičasom nové fakty dôležité pre dosiahnutie úspešnosti konania“, navrhuje doplniť pôvodne navrhovaný petit o nový bod v tomto znení:

„Základné práva P. L. zaručované v čl. 5 ods. 1 písm. a), čl. 6 ods. 1, čl. 6 ods. 2 a čl. 6 ods. 3 písm. b), c), d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v trestnom konaní a v súdnom trestnom konaní vedenom proti P. L. naposledy na Najvyššom súde SR v k. č. 1 TdoV 14/2008 porušené boli.“

V podaní z 15. januára 2010 sťažovateľ opätovne zdôrazňuje, že „moja sťažnosť smeruje voči celému trestnému konaniu, ako celku. Dovolacie konanie a tým aj uznesenie dovolacieho súdu, sú v sťažnosti namietnuté iba v tom smere, že ide o posledný opravný prostriedok v poradí... tým, že ústavná sťažnosť (návrh) smeruje najmä voči rozhodnutiu dovolacieho súdu, neznamená, že nenapádam sťažnosťou aj konanie ako celok, čo je zrejmé už z porušenia tých práv, ktoré v návrhu namietam, ako napr. in dubio pro reo, a pod.“. Pre prípad, ak by ústavný súd „dospel k záveru, že petit návrhu sformulovaný ustanoveným advokátom, bráni rozhodnúť o všetkých porušeníach mojich práv“, sťažovateľ navrhuje, aby o jeho sťažnosti nálezom rozhodol takto:

„1. Základné práva P. L. zaručované v čl. 5 ods. 1 písm. a), čl. 6 ods. 1, ods. 2 a ods. 3 písm. b), c), d) Dohovoru konaním a rozhodnutiami súdov v trestnom konaní vedenom na KS – Nitra zn. 1 T 1/05 (a 1 T 2/05), Najvyššom súde v k. č. 1 To 12/2007 a 1 TdoV 14/2008 porušené boli.

2. Ústavný súd zrušuje citované rozhodnutia súdov, a prikazuje súdom konať nanovo.

3. Ústavný súd nariaďuje Najvyššiemu súde prepustiť navrhovateľa na slobodu v zmysle čl. 5 ods. 4 Dohovoru.“

V podaní právneho zástupcu sťažovateľa zo 14. januára 2010 označenom ako „*Vec: Upresnenie petitu sťažnosti*“ je uvedené:

„Vo veci sťažnosti sťažovateľa P. L., ako ustanovený právny zástupca sťažovateľa na základe pokynu sťažovateľa upresňujem požadovaný petit sťažnosti tak, že žiadam vydať tento nález:

Základné práva P. L. podľa čl. 5 ods. 1 písm. a), čl. 6 ods. 1, čl. 6 ods. 2, čl. 6 ods. 3 písm. b), čl. 6 ods. 3 písm. c) a čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tdov 14/2008 z 2. marca 2009 ako aj odvolacími uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 To 12/2007 zo 7. novembra 2007 a sp. zn. 1 to 110/2005 z 8. februára 2006 ako aj rozsudkami Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1 T 1/2005 zo 17. januára 2007 a 1 T 2/2005 z 10. októbra 2005 porušené boli.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tdov 14/2008 z 2. marca 2009, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 To 12/2007 zo 7. novembra 2007, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 to 110/2005 z 8. februára 2006 ako aj rozsudky Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1 T 1/2005 zo 17. januára 2007 a 1 T 2/2005 z 10. októbra 2005 a vec vracia Krajskému súdu na ďalšie konanie.

Ústavný súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť P. L. trovy konania na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. T. ml., do dvoch mesiacov od právoplatnosti.“

Z obsahu podaní sťažovateľa z 31. októbra 2009, 9. januára 2010 a z 15. januára 2010, ako aj podania jeho právneho zástupcu zo 14. januára 2010 vyplýva, že ich podstatou je návrh na zmenu, resp. rozšírenie petitu sťažnosti.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde, z ktorého vyplýva, že ak ústavný súd sťažnosť neodloží alebo neodmietne, prijme ju pri predbežnom prerokovaní na ďalšie konanie „v rozsahu, ktorý sa vymedzí vo výroku uznesenia o prijatí návrhu“. Uvedené ustanovenie zákona o ústavnom súde vylučuje možnosť sťažovateľov, ako aj ich právnych zástupcov meniť, či rozširovať, resp. dopĺňať v období po prijatí sťažnosti návrh na začatie konania (sťažnosť), ktorý je koncentrovane

vyjadrený v petite, na čo ústavný súd konštantne poukazuje vo svojej ustálenej judikatúre (pozri napr. m. m. I. ÚS 36/02, I. ÚS 109/02, III. ÚS 196/08, III. ÚS 225/08). Tento záver vyplýva zo skutočnosti, že konanie pred ústavným súdom je na rozdiel od konania pred všeobecnými súdmi upraveného v trestných veciach Trestným poriadkom konštruované v dvoch na seba nadväzujúcich etapách (fázach), ktoré možno „pracovne“ označiť ako etapa predbežného prerokovania návrhu a etapa rozhodovania o návrhu vo veci samej. V prvej etape upravenej najmä v § 25 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje a rozhodne buď o jeho odmietnutí, alebo o jeho prijatí na ďalšie konanie, pričom zároveň rozhodne aj o rozsahu, v akom ho prijme na ďalšie konanie. Po prijatí návrhu na ďalšie konanie ústavný súd rozhoduje o ňom vo veci samej (meritórne), a to v rozsahu, v akom bol prijatý na ďalšie konanie.

V danom prípade ústavný súd prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie uznesením č. k. IV. ÚS 305/09-43 z 29. októbra 2009, z ktorého možno vyvodit' aj jeho rozsah vymedzený navrhovaným petitom (pozri už uvedené). Keďže podania sťažovateľa z 31. októbra 2009, 9. januára 2010 a z 15. januára 2010, ako aj podanie jeho právneho zástupcu zo 14. januára 2010, ktorými sa sťažovateľ domáhal rozšírenia petitu, boli ústavnému súdu doručené po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (po 29. októbri 2009), ústavný súd sa už nimi nemohol zaoberať, a preto o sťažnosti sťažovateľa rozhodoval len v rozsahu, v akom sťažnosť prijal na ďalšie konanie, t. j. v rozsahu namietaného porušenia práv sťažovateľa podľa čl. 5 ods. 1 písm. a), čl. 6 ods. 1, čl. 6 ods. 2, čl. 6 ods. 3 písm. b), čl. 6 ods. 3 písm. c) a čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru uznesením najvyššieho súdu (ako dovolacieho súdu) sp. zn. 1 TdoV 14/2008 z 2. marca 2009.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola

vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. a) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

a) zákonné uväznenie po odsúdení príslušným súdom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. b), c) a d) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva:

b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby;

c) obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú;

d) vylúčať alebo dať vylúčať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe.

Článok 6 dohovoru sám osebe nevyžaduje dvoj alebo viacstupňové súdnictvo a nezaručuje ani právo na odvolanie, či na iný opravný prostriedok. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva ale vyplýva, že ak štát zriadil takéto inštalácie a jeho právny poriadok odvolanie či iný opravný prostriedok pripúšťa, tak je štát povinný dbať na to, aby stranám boli pred nimi poskytnuté základné záruky čl. 6 dohovoru (Delcourt c. Belgicku zo 17. januára 1970, Sutter c. Švajčiarsko z 22. februára 1984).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 1/03, I. ÚS 226/03).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu každého zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré označený článok ústavy, resp. dohovoru vykonávajú. Táto povinnosť všeobecných súdov vzhľadom na ich postavenie ako primárnych ochrancov ústavnosti a vzhľadom na povinnosť Slovenskej republiky rešpektovať medzinárodne záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o ochrane ľudských práv a základných slobôd (pozri napr. III. ÚS 79/02) zahŕňa zároveň požiadavku rešpektovania procesných garancií spravodlivého súdneho konania tak, ako vyplývajú z čl. 6 dohovoru, ako aj príslušnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva.

Ústavný súd vo svojej judikatúre už zdôraznil, že rozhodnutiu všeobecného súdu vo veci samej musí predchádzať taký jeho postup, ktorý zodpovedá garanciám spravodlivého súdneho konania v zmysle príslušných ustanovení ústavy a príslušnej medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách (v kontexte danej veci v súlade

s dohovorom), a to najmä garanciam obsiahnutým v práve na spravodlivý proces, v princípe rovnosti zbraní a v práve na kontradiktórne konanie (mutatis mutandis I. ÚS 230/03).

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia svojich práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. a) a podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. b), c) a d) dohovoru postupom najvyššieho súdu v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 1 TdoV 14/2008 a jeho uznesením z 2. marca 2009, a to najmä z dôvodov, že

a) najvyšší súd sa odmietol zaoberať jeho dovolacími námietkami uvedenými v podaniach z 18. novembra 2008, zo 17. januára 2009 a z 18. januára 2009, keďže tieto neboli podľa jeho názoru podané podľa požiadaviek vyplývajúcich z § 373 ods. 1 Trestného poriadku (prostredníctvom obhajcu), a preto sa zaoberal len dovolaním spísaným a podaným samotným obhajcom z 11. novembra 2008,

b) najvyšší súd sa v dovolacom konaní zaoberal len námietkami proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 12/2007 zo 7. novembra 2007 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 T 1/2005 zo 17. januára 2007 (rozhodnutia súvisiace s jeho odsúdením za „vraždy“), hoci jeho dovolanie malo smerovať aj proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 110/2005 z 8. februára 2006 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 T 2/2005 z 10. októbra 2005 (rozhodnutia súvisiace s jeho odsúdením za „lúpeže“).

Z argumentácie sťažovateľa a najvyššieho súdu uvedenej v časti I tohto nálezu vyplýva, že sťažovateľ a najvyšší súd majú odlišný právny názor na výklad ustanovenia § 373 ods. 1 Trestného poriadku.

Podľa § 373 ods. 1 Trestného poriadku obvinený alebo osoby uvedené v § 369 ods. 5 môžu podať dovolanie len prostredníctvom obhajcu.

Na ustanovenie § 373 ods. 1 Trestného poriadku organicky nadväzuje ustanovenie § 373 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého obvinený musí byť v konaní o dovolaní zastúpený obhajcom.

Podľa názoru najvyššieho súdu treba ustanovenie § 373 ods. 1 Trestného poriadku vykladať tak, že najvyšší súd je povinný prejednať len dovolanie spísané obhajcom (a teda je viazaný len dôvodmi dovolania uvedenými obhajcom). Podľa najvyššieho súdu „doplnenia dovolania“ spísané samotným odsúdeným môžu slúžiť obhajcovi iba ako podklad na podanie samotného dovolania, a preto ani obhajca v dovolaní nemôže na takéto podklady odkazovať. Podľa vyjadrenia predsedu najvyššieho súdu k sťažnosti z 25. novembra 2008 takémuto záveru zodpovedá aj právny názor vyslovený v dosiaľ nepublikovanom judikáte trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. Tpj 46/2008-8, ktorý si ústavný súd na účely tohto konania zabezpečil. V bode III označeného judikátu sa uvádza:

„Vzhľadom na to, že obvinený môže podať dovolanie v zmysle § 373 ods. 1 Tr. por. iba prostredníctvom obhajcu, nie je možné zákonné dôvody takto podaného dovolania meniť ani rozširovať na základe návrhu na podanie dovolania obvineným. Takéto podklady, prípadne návrhy na podanie dovolania môžu slúžiť obhajcovi iba ako podklad na podanie samotného dovolania, preto ani obhajca v dovolaní, nemôže na takéto podklady odkazovať.“

Sťažovateľ naopak zastáva názor, že je povinnosťou najvyššieho súdu prerokovať aj doplnenie dovolania, prípadne rozšírenie dôvodov dovolania spísané samotným obvineným, a to prinajmenšom vtedy, ak je toto „doplnenie dovolania“ predložené najvyššiemu súdu samotným obhajcom obvineného, ako to bolo aj v prípade podania sťažovateľa z 18. novembra 2008. Navyše sa sťažovateľ na rozdiel od najvyššieho súdu domnieva, že tento mal povinnosť zaoberať sa aj „úpravami dovolania“ zo 17. januára 2009 a z 18. januára 2009 aj napriek tomu, že neboli najvyššiemu súdu predložené prostredníctvom obhajcu, ale priamo sťažovateľom. V opačnom prípade by odsúdený podľa názoru sťažovateľa bol pozbavený práva samostatne vystupovať v dovolacom konaní, produkovať podania, návrhy, prípadne prednesy (za predpokladu, že sa vo veci uskutoční pojednávanie).

Vychádzajúc z uvedeného bolo kľúčovou úlohou ústavného súdu v tomto konaní posúdiť, či bol výklad (a následná aplikácia) § 373 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý

v sťažovateľom namietanom uznesení uplatnil najvyšší súd, z ústavného hľadiska akceptovateľný a udržateľný. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, podľa ktorej základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právu na spravodlivé súdne konanie môže zodpovedať len ústavne konformný výklad a tiež ústavne súladná aplikácia príslušných právnych noriem (m. m. I. ÚS 24/00 alebo IV. ÚS 77/02). V tejto súvislosti považoval ústavný súd za potrebné poukázať tiež na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého zo zásady ústavne konformného výkladu vyplýva aj požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických alebo právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci sú preto povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd (II. ÚS 148/06, m. m. tiež IV. ÚS 96/07, IV. ÚS 95/08).

Ústavný súd posudzoval samostatne ústavnú akceptovateľnosť výkladu a aplikácie § 373 ods. 1 Trestného poriadku uplatnenú najvyšším súdom v namietanom uznesení vo vzťahu k podaniu sťažovateľa z 18. novembra 2008 označenému ako „*Doplnenie/upresnenie dovolania, a iné*“ a vo vzťahu k podaniam sťažovateľa zo 17. januára 2009 a z 18. januára 2009 označeným ako „*úpravy dovolania*“.

1. K ústavnej akceptovateľnosti výkladu a aplikácie § 373 ods. 1 Trestného poriadku vo vzťahu k podaniu sťažovateľa z 18. novembra 2008

Vo vzťahu k podaniu sťažovateľa z 18. novembra 2008 označenému ako „*Doplnenie/upresnenie dovolania, a iné*“ považoval ústavný súd za podstatné svoje zistenie, že toto podanie spísané samotným sťažovateľom bolo najvyššiemu súdu predložené prostredníctvom krajského súdu priamo jeho obhajcom JUDr. M. R. v dovolacom konaní, čo potvrdzujú písomnosti predložené sťažovateľom k sťažnosti, konkrétne list obhajcu z 11. novembra 2008 adresovaný sťažovateľovi a list obhajcu zo 4. decembra 2008 adresovaný krajskému súdu.

V liste z 11. novembra 2008 adresovanom sťažovateľovi obhajca okrem iného uviedol: „*V prílohe Vám zasielam dovolanie, ktoré som dnešného dňa podal na Krajskom súde v Nitre ako súde príslušnom a obraciam sa na Vás so zdvorilou žiadosťou, aby ste k predmetnému dovolaniu prostredníctvom ustanoveného obhajcu Vy osobne podrobne písomne odôvodnili mnou v kontúrach naznačené dôvody dovolania.*“ Potom, ako sťažovateľ doručil obhajcovi svoje podanie z 18. novembra 2008, ho obhajca predložil krajskému súdu a v sprievodnom liste zo 4. decembra 2008 (tento list je aj súčasťou súdneho spisu – pozri č. l. 4688, pozn.) výslovne uviedol: „*Na základe výslovnej žiadosti môjho mandanta po nahliadnutí Vám v prílohe zasielam podrobné odôvodnenie dôvodov dovolania ním samotným a prosím, aby boli pripojené k trestnému spisu.*“ Z citovaného textu zjavne vyplýva, že obhajca sa s podaním sťažovateľa z 18. novembra 2008 oboznámil („... *po nahliadnutí*“) a toto si (hodnotiac ho ako „... *podrobné odôvodnenie dôvodov dovolania*“) osvojil, a preto „poprosil“, aby bolo „... *pripojené k trestnému spisu*“. Navyše, *ak by takýto záver v danom prípade najvyšší súd považoval za sporný, mohol a mal podľa názoru ústavného súdu prípadné pochybnosti odstrániť svojimi procesnými úkonmi a až na tomto základe vo veci rozhodnúť.*

Za týchto okolností bolo podľa názoru ústavného súdu potrebné „Doplnenie/upresnenie dovolania, a iné“ z 18. novembra 2008 spísané sťažovateľom a predložené dovolaciemu súdu priamo prostredníctvom obhajcu považovať za doplnenie dovolania, ktoré bolo podané v súlade s dikciou § 373 ods. 1 Trestného poriadku, t. j. podané „prostredníctvom obhajcu“, a preto bolo povinnosťou najvyššieho súdu riadne sa vysporiadať v dovolacom konaní aj s obsahom tohto podania.

Výklad § 373 ods. 1 Trestného poriadku vo vzťahu k podaniu spísanému sťažovateľom výslovne označenému ako „*Doplnenie/upresnenie dovolania, a iné*“ a predloženému dovolaciemu súdu v zákonnej lehote priamo obhajcom sťažovateľa, ktorý v danom prípade uplatnil najvyšší súd, považuje ústavný súd za neprimerane formalistický a neopodstatnene reštriktívny. V konkrétnych okolnostiach prípadu, z ktorých vyplýva, že obhajca sa s doplnením dovolania spísaným samotným sťažovateľom riadne oboznámil

a s jeho obsahom stotožnil, nemožno totiž akceptovať, aby sa najvyšší súd ako dovolací súd v namietanom rozhodnutí s jeho obsahom zákonom požadovaným spôsobom nevysporiadal len s formálnym poukazom na to, že išlo o podanie, ktoré nebolo spísané priamo obhajcom.

Základné práva a slobody treba vykladať a uplatňovať tak, aby bola zachovaná ich podstata a zmysel. Preto aj výklad a následná aplikácia § 373 ods. 1 Trestného poriadku musí v celom rozsahu rešpektovať právo sťažovateľa ako strany dovolacieho konania na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a rešpektovať jeho podstatu a zmysel, t. j. tak, aby jeho prostredníctvom bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov dovolateľa. V tejto súvislosti je podstatné a určujúce to, že v dovolacom konaní sa rozhoduje predovšetkým o právach a povinnostiach dovolateľa ako strany dovolacieho konania, pričom dovolateľ je oprávnený nielen iniciovať dovolacie konanie, ale Trestný poriadok mu garantuje aj ďalšie procesné práva, ktoré mu nemožno odňať formalistickým a reštriktívnym výkladom niektorého ustanovenia Trestného poriadku (v danom prípade § 373 ods. 1).

Základným a primárnym zmyslom a účelom inštitútu obligatórneho zastúpenia dovolateľa advokátom (obhajcom) v dovolacom konaní je poskytnúť dovolateľovi kvalifikovanú právnu pomoc v záujme efektívnej a účinnej ochrany jeho práv v súvislosti s jeho oprávnením podať dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, a to aj a najmä vzhľadom na skutočnosť, že predmetom dovolacieho konania sú spravidla obzvlášť závažné a zložité odborné právne otázky, ktorých kvalifikované odborné zvládnutie osoba bez právnického vzdelania nemusí a spravidla ani nevie dostatočne zvládnuť sama, pričom hrozí, že v dôsledku toho by mohla byť ukrátená na svojich právach. Zároveň právna konštrukcia obligatórneho právneho zastúpenia dovolateľa v dovolacom konaní vychádza zo skutočnosti, že jediným (všeobecným) súdom oprávneným rozhodovať o dovolaní je najvyšší súd. Na to, aby najvyšší súd mohol dovolacie konanie uskutočniť a o dovolaní rozhodnúť v primeranej dobe, treba eliminovať nekvalifikované dovolania, ktoré by neprimeraným spôsobom zaťažovali dovolací súd. Možno teda ustáliť, že zmyslom a účelom obligatórneho zastúpenia advokátom – obhajcom v dovolacom konaní je poskytnutie kvalifikovanej právnej pomoci a ochrany práv dovolateľa v organickom spojení

s vytvorením podmienok na poskytnutie tejto pomoci v primeranej dobe zodpovedajúcej požiadavkám vyplývajúcim z čl. 6 ods. 1 dohovoru. Inštitút obligatórneho zastúpenia dovolateľa nemožno ale vykladať tak, že by zbavoval dovolateľa ako strany dovolacieho konania predkladať argumenty vo svoj prospech aj nad rámec dovolania spísaného priamo jeho obhajcom.

V súvislosti s podaním sťažovateľa z 18. novembra 2008 považoval ústavný súd za potrebné poukázať aj na ďalšiu skutočnosť vyplývajúcu z odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu, podľa ktorej najvyšší súd vzhľadom na svoj právny názor na interpretáciu § 373 ods. 1 Trestného poriadku síce na jednej strane nepovažoval za potrebné zaoberať sa argumentáciou sťažovateľa uvedenou v jeho podaniach (vrátane podania z 18. novembra 2008 označeného ako „*Doplnenie/upresnenie dovolania, a iné*“), ale zároveň na druhej strane formuloval vo vzťahu k podaniam sťažovateľa doručeným mu v priebehu dovolacieho konania záver, že „*všetky argumenty, ktoré v nich obvinený (t. j. sťažovateľ, pozn.) uvádzal, obhajca v koncentrovanej podobe v odôvodnení dovolania uviedol*“. Odhliadnuc od protirečivosti tohto záveru najvyššieho súdu totiž možno z dokumentácie obsiahnutej v spise konštatovať, že citované tvrdenie najvyššieho súdu v sťažnosťou napadnutom dovolacom uznesení o totožnosti argumentov uvedených v podaniach sťažovateľa (vrátane najpodstatnejšieho a najobsiahlejšieho podania z 18. novembra 2008) a argumentov uvedených v dovolaní obhajcu z 11. novembra 2008 nezodpovedá skutočnosti.

Zo zistení ústavného súdu totiž vyplýva, že v označených písomnostiach sú jednak odlišne vymedzené dovolacie dôvody a zároveň je vo vzťahu k dovolacím dôvodom uvedeným tak v dovolaní obhajcu z 11. novembra 2008, ako aj v podaniach spísaných sťažovateľom uplatnená rozdielna argumentácia, resp. sťažovateľ vo svojich podaniach dopĺňa a rozširuje argumentáciu obhajcu.

Obhajca sťažovateľa v dovolaní z 11. novembra 2008 uviedol len dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. g) a i) Trestného poriadku a bez označenia zákonného ustanovenia aj dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Sťažovateľ v podaní

z 18. novembra 2008 označenom ako „*Doplnenie/upresnenie dovolania, a iné*“ uviedol výslovne aj dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. a), c), e), g) a i) Trestného poriadku, ktoré z vecného hľadiska aj podrobne odôvodnil.

Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, v obhajcom podanom dovolaní je k tomu dôvodu uvedené len to, že „*Vytýkam súdu tiež skutočnosti, že mi bolo upreté právo na obhajobu v predmetnej trestnej veci, a to v smere oboznámenia sa s jednotlivými dôkazmi v spisovom materiáli, ktoré skutočnosti mi boli upreté a odmietnuté.*“. Sťažovateľ namietal zásadné porušenie práva na obhajobu [dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] v podaní označenom ako „*Doplnenie/upresnenie dovolania, a iné*“ z 18. novembra 2008 podstatne rozsiahlejšou argumentáciou (pozri čl. VIII tohto podania), keď konkrétne namietal:

- a) nezabezpečenie účinnej právnej pomoci, keďže ustanovený obhajca si riadne neplnil svoju úlohu,
- b) skutočnosť, že trestný spis mu bol po prvýkrát predložený na nahliadnutie až po roku od začatia konania, aj to len na krátky čas,
- c) skutočnosť, že niektoré úkony v prípravnom konaní boli vykonané bez prítomnosti obhajcu,
- d) že mu bol oneskorene ustanovený obhajca,
- e) že neboli zabezpečené dôkazy v jeho prospech,
- f) že vo veci nebolo vykonané riadne a účinné vyšetrovanie.

Z uvedeného vyplýva, že v podaní z 18. novembra 2008 vo vzťahu k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku boli námietky koncipované podstatne širšie ako v dovolaní z 11. novembra 2008.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, t. j. že rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom, najvyšší súd v odôvodnení namietaného uznesenia uviedol, že „*podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, spočívajúce v tom, že rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným*

spôsobom bez akejkoľvek vecnej argumentácie“. Citovaná časť odôvodnenia namietaného uznesenia zjavne zodpovedá len obsahu dovolania z 11. novembra 2008 spísaného obhajcom, keďže „doplneniami, resp. úpravami dovolania“ spísanými sťažovateľom sa najvyšší súd odmietol zaoberať. Pritom v podaní z 18. novembra 2008 sťažovateľ konkretizoval, ktoré dôkazy neboli podľa jeho názoru súdom vykonané zákonným spôsobom (nezákonne vykonané – opakované rekognície osôb a vecí, prečítané výpovede obžalovaných L. A. a J. B. a svedkov Š., O. B., A. B. a A. S. z prípravného konania), a zároveň uviedol dôvody, pre ktoré ich považuje za nezákonné (s. 3 až s. 8 podania z 18. novembra 2008).

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že neprimerane formalistická a v konkrétnych okolnostiach prípadu neopodstatnene reštriktívna interpretácia § 373 ods. 1 Trestného poriadku uplatnená najvyšším súdom vo vzťahu k podaniu sťažovateľa z 18. novembra 2008 označenému ako „*Doplnenie/upresnenie dovolania, a iné*“ nie je vzhľadom na požiadavky, ktoré garantuje právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, z ústavného hľadiska akceptovateľná.

2. K ústavnej akceptovateľnosti výkladu a aplikácie § 373 ods. 1 Trestného poriadku vo vzťahu k podaniam sťažovateľa zo 17. januára 2009 a z 18. januára 2009

Ústavný súd považoval za potrebné vysloviť svoj právny názor aj k podaniam sťažovateľa zo 17. januára 2009 a z 18. januára 2009 označeným ako „*úpravy dovolania*“, ktoré boli rovnako ako podanie z 18. novembra 2008 spísané samotným sťažovateľom, ale na rozdiel od neho boli tieto podania sťažovateľom aj priamo predložené prostredníctvom krajského súdu najvyššiemu súdu (skutočnosť, že tieto dokumenty boli predložené najvyššiemu súdu, možno vyvodit' z prípisu krajského súdu sp. zn. Spr. 3310/09 z 20. februára 2009, prostredníctvom ktorého predseda tohto súdu sťažovateľa informoval o tom, že ich zaslal najvyššiemu súdu, pozn.). Z uvedeného možno usudzovať, že ide o podania, o ktorých sťažovateľ svojho obhajcu neinformoval (neoboznámil ho s nimi), a preto nemožno ani tvrdiť, že ide o podania, ktorých obsah si obhajca osvojil, resp. sa s ich obsahom stotožnil.

Za týchto okolností nemožno podania sťažovateľa zo 17. januára 2009 a z 18. januára 2009 považovať za podania (doplňenia dovolania) podané prostredníctvom obhajcu, t. j. podľa § 373 ods. 1 Trestného poriadku. Napriek tomu bolo podľa názoru ústavného súdu povinnosťou najvyššieho súdu v konkrétnych okolnostiach prípadu minimálne prihliadnúť na obsah týchto podaní a až na tomto základe vo veci sťažovateľa rozhodnúť.

V prospech tohto záveru možno argumentovať podstatou a účelom, ktorý sleduje vo svojej komplexnosti právna úprava dovolacieho konania v Trestnom poriadku. Zo spojenia ustanovení § 382 až § 384 Trestného poriadku vyplýva, že ak dovolací súd neodmietne dovolanie z dôvodov uvedených v § 382, určí termín verejného zasadnutia (§ 383) a na verejnom zasadnutí preskúma zákonnosť a odôvodnenosť výrokov napadnutého rozhodnutia, proti ktorému dovolateľ podal dovolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozhodnutiu so zameraním na dôvody dovolania podľa § 371 a § 374, ktoré sú uvedené v dovolaní (§ 384 ods. 1). Na verejnom zasadnutí má nielen obhajca dovolateľa, ale aj dovolateľ právo byť osobne prítomný a osobne sa k veci vyjadriť [procesné práva obvineného ako strany dovolacieho konania v priebehu verejného zasadnutia sú upravené vo štvrtej hlave tretej časti Trestného poriadku (§ 291 – § 300) označenej nadpisom „Verejné zasadnutie“]. Za týchto okolností nemožno pri materiálnom prístupe k ochrane základných práv dovolateľa (sťažovateľa) pripustiť, aby dovolateľ, aj keď povinne zastúpený v dovolacom konaní obhajcom, bol fakticky obmedzený v konaní pred súdom v tom zmysle, že dovolací súd by mohol prihliadnúť len na prednesy a podania urobené obhajcom, keďže strana v trestnom konaní má nepochybné právo na vlastné prednesy voči konajúcemu súdu. Zároveň je nepochybné, že právo dovolateľa byť osobne prítomný na verejnom zasadnutí o dovolaní a osobne sa k veci vyjadriť by nemalo žiaden praktický konkrétny význam, keby platilo, že dovolací súd smie prihliadnúť iba na podania a prednesy obhajcu.

V konkrétnych okolnostiach prípadu považuje ústavný súd za osobitne významné, že najvyšší súd v namietanom uznesení sám konštatoval zrejmé nedostatky dovolania koncipovaného a podaného obhajcom sťažovateľa. V dovolaní spísanom a podanom

obhajcom 11. novembra 2008 sa totiž namietala *inter alia* správnosť skutkových zistení nižších súdov, čo je v dovolacom konaní výslovne vylúčené [§ 371 ods. 1 písm. i) časť vety za bodkočiarkou Trestného poriadku]. Okrem toho sa namietalo aj nezákonné vykonanie niektorých dôkazov, a to bez akejkoľvek vecnej argumentácie (resp. bez konkrétneho označenia týchto dôkazov, ako aj okolností, v ktorých mala nezákonnosť ich vykonania spočívať). Za tejto situácie si najvyšší súd iba z „doplnujúcich podaní“ sťažovateľa mohol utvoriť komplexný obraz o skutočnom obsahu a rozsahu dovolacích dôvodov, a preto podľa názoru ústavného súdu bolo jeho povinnosťou nielen sa riadne zaoberať a vysporiadať s obsahom podania sťažovateľa z 18. novembra 2008 doručeného mu priamo prostredníctvom obhajcu, ale prihliadnúť pri rozhodovaní aj na obsah podaní sťažovateľa zo 17. januára 2009 a z 18. januára 2009.

3. K tvrdeniu sťažovateľa, že ním podané dovolanie smerovalo aj proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 110/2005 z 8. februára 2006 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 T 2/2005 z 10. októbra 2005 (rozhodnutia súvisiace s jeho odsúdením za „lúpeže“)

Sťažovateľ v sťažnosti namieta aj skutočnosť, že najvyšší súd sa zaoberal v dovolacom konaní len s námietkami proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 12/2007 zo 7. novembra 2007 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 T 1/2005 zo 17. januára 2007 (rozhodnutia súvisiace s jeho odsúdením za „vraždy“), hoci jeho dovolanie smerovalo aj proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 110/2005 z 8. februára 2006 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 T 2/2005 z 10. októbra 2005 (rozhodnutia súvisiace s jeho odsúdením za „lúpeže“).

Zo spisovej dokumentácie predloženej krajským súdom ústavný súd zistil, že sťažovateľ požiadal krajský súd 26. mája 2008 o ustanovenie obhajcu pre účely podania dovolania v jeho trestnej veci vedenej krajským súdom pod sp. zn. 1 T 1/2005 (odsúdenie za „vraždy“) a následne žiadosťou z 30. júna 2008 požiadal krajský súd aj o ustanovenie obhajcu pre účely podania dovolania aj v jeho trestnej veci vedenej krajským súdom pod sp. zn. 1 T 2/2005 (odsúdenie za „lúpeže“). Opatrením krajského súdu sp. zn. 1 T 1/05

z 5. júna 2008 bol sťažovateľovi v jeho trestnej veci pre trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 a 2 písm. a), b) a j) Trestného zákona a iné ustanovený za obhajcu JUDr. M. R. pre účely podania dovolania a zastupovania sťažovateľa v konaní o dovolaní. Ďalším opatrením krajského súdu sp. zn. 1 T 2/2005 zo 16. júla 2008 bol sťažovateľovi v jeho trestnej veci pre trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1 a 2 písm. b) a c) Trestného zákona ustanovený za obhajcu JUDr. M. R. pre účely podania dovolania a zastupovania sťažovateľa v konaní o dovolaní.

Z obsahu dovolania z 11. novembra 2008 spísaného a podaného obhajcom vyplýva, že smeruje len proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 12/2007 zo 7. novembra 2007 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 T 1/05 zo 17. januára 2007, hoci obhajca bol na obhajobu sťažovateľa ustanovený aj v dovolacom konaní pre trestný čin lúpeže. V záhlaví podania sťažovateľa z 18. novembra 2008 označeného ako „*Doplnenie/upresnenie dovolania a iné*“ sú ale uvedené „*čísla konania: 1 T 1/05, 1 T 2/05*“, ktorých sa toto podanie podľa zámerov sťažovateľa zrejme malo týkať, čo potvrdzuje aj jeho obsah, v rámci ktorého sťažovateľ opakovane poukazuje aj na rozsudok krajského súdu sp. zn. 1 T 2/2005 z 10. októbra 2005 (týkajúci sa odsúdenia za lúpeže) v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 110/2005 z 8. februára 2006.

Keďže najvyšší súd považoval na účely dovolacieho konania za relevantné len dovolanie z 11. novembra 2008 spísané a podané obhajcom sťažovateľa, tak sa ani nemohol zaoberať otázkou, či toto dovolanie smeruje aj proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 110/2005 z 8. februára 2006 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 T 2/2005 z 10. októbra 2005, keďže tento záver si mohol prípadne osvojiť len z podania sťažovateľa z 18. novembra 2008.

Z už uvedeného záveru ústavného súdu, podľa ktorého sa najvyšší súd mal v namietanom uznesení vysporiadať zákonom ustaveným postupom aj s podaním sťažovateľa z 18. novembra 2008 podaného „prostredníctvom obhajcu“, možno zároveň vyvodiť aj jeho povinnosť ujasniť si ešte pred rozhodnutím, či je (bolo) dovolaním napadnuté len uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 12/2007 zo 7. novembra 2007,

ktorým bolo zamietnuté odvolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 1 T 1/2005 zo 17. januára 2007, alebo aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 110/2005 z 8. februára 2006, ktorým bolo zamietnuté odvolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 1 T 2/2005 z 10. októbra 2005 (keďže sa týmto uznesením sťažovateľ zaoberal práve a len vo svojom podaní z 18. novembra 2008). Skutočnosť, že najvyšší súd si túto povinnosť v priebehu dovolacieho konania nesplnil, zvyšuje intenzitu jeho zásahu do práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Nad rámec uvedeného záveru považoval ústavný súd za vhodné poukázať na svoje zistenie, podľa ktorého uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 TdoV 6/2006 z 19. marca 2007 bolo podľa § 382 písm. d) a § 373 ods. 1 Trestného poriadku a contrario odmietnuté dovolanie sťažovateľa smerujúce proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 110/2005 z 8. februára 2006, ktorým bolo zamietnuté odvolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 1 T 2/2005 z 10. októbra 2005. Dovolanie bolo odmietnuté bez jeho meritórneho prejednania, keďže sťažovateľ v lehote určenej najvyšším súdom neodstránil všetky nedostatky podaného dovolania. Predmetné dovolacie uznesenie najvyššieho súdu bolo ústavnému súdu doručené prostredníctvom krajského súdu.

Ústavný súd sumarizujúc svoje predbežné závery konštatoval, že uplatnením neprimerane formalistickej a v konkrétnych okolnostiach prípadu neopodstatnene reštriktívnej interpretácie § 373 ods. 1 Trestného poriadku uplatnenej najvyšším súdom vo veci sťažovateľa spočívajúcej v tom, že sa s podaním sťažovateľa z 18. novembra 2008 označeným ako „*Doplnenie/upresnenie dovolania, a iné*“ v namietanom uznesení riadne nevysporiadal a že primeraným spôsobom v ňom neprihliadol ani na obsah ďalších podaní sťažovateľa zo 17. januára 2009 a z 18. januára 2009 predložených mu v priebehu dovolacieho konania, došlo k neprípustnému zásahu do práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

Keďže uvedené pochybenia najvyššieho súdu v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 1 TdoV 14/2008 boli dostatočne závažné na to, aby ústavný súd vyslovil porušenie

práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a zrušil sťažnosťou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu (pozri ďalej uvedené), nepovažoval za nutné zaujať meritórny záver k ďalším námietkam sťažovateľa uvedeným v sťažnosti a jej doplneniach.

V časti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. a) a čl. 6 ods. 2 a 3 písm. b) a d) dohovoru, ústavný súd sťažnosti nevyhovel (bod 3 výroku tohto nálezu). Vychádzal pritom zo skutočnosti, že najvyšší súd v rámci dovolacieho konania dovolanie bez meritórneho preskúmania veci podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol. Z toho vyplýva, že najvyšší súd ako dovolací súd v dovolacom konaní neskúmal, či obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa po jeho odsúdení je, alebo nie je zákonné [sťažovateľom namietané porušenie čl. 5 ods. 1 písm. a) dohovoru garantujúceho právo na osobnú slobodu a bezpečnosť], rovnako najvyšší súd neskúmal ani zákonnosť dôkazov vykonaných v priebehu trestného konania a ani rešpektovanie jeho práva na obhajobu [garantovaného ustanoveniami čl. 6 ods. 3 písm. b), c) a d) dohovoru], ako ani dodržiavanie prezumpcie neviny (garantované sťažovateľom namietaným porušením ustanovenia čl. 6 ods. 2 dohovoru). V súvislosti s namietaným porušením prezumpcie neviny v zmysle čl. 6 ods. 2 dohovoru ústavný súd navyše poznamenáva, že z obsahu sťažnosti nevyplývajú žiadne skutočnosti svedčiacie o porušení prezumpcie neviny v celom doterajšom priebehu trestného konania (napr. vyjadrenie niektorého zo súdov konajúcich v trestnej veci sťažovateľa k otázke viny ešte pred vyhlásením meritórneho rozhodnutia). Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd nemohol namietaným uznesením zasiahnuť do týchto sťažovateľom označených práv, a preto nebolo možné sťažnosti v tejto časti vyhovieť.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, pričom môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, v náleze vysloví, ktoré základné právo alebo sloboda a ktoré ustanovenie ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy sa porušili, a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa základné právo alebo sloboda porušili.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Podľa § 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím podľa odseku 3, ktoré je vykonateľné jeho doručením.

Keďže ústavný súd sťažnosti (sčasti) vyhovel, zrušil podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde sťažnosťou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 TdoV 14/2008 z 2. marca 2009 a vrátil ho najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

Po vrátení veci na ďalšie konanie bude najvyšší súd povinný vec sťažovateľa opätovne prerokovať a rozhodnúť o nej, pričom v tomto konaní bude viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v časti III odôvodnenia tohto nálezu.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym

zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. M. T. Ústavný súd pri priznaní úhrady trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2008, ktorá bola 695,41 € (20 950 Sk), keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2009. Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia vrátane prvej porady s klientom 13. októbra 2009, upresnenie sťažnosti z 20. októbra 2009 a vyjadrenie doručené ústavnému súdu 8. decembra 2009) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 115,90 €, t. j. spolu 347,70 €, čo spolu s režijným paušálom trikrát po 6,95 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 368,55 €.

Právny zástupca si uplatnil aj náhradu za stratu času v zmysle § 17 ods. 1 vyhlášky za cestu z Košíc do Leopoldova a späť 7. októbra 2009. Keďže jedna cesta (K. – L.) trvala právnenému zástupcovi sťažovateľa 5 hodín, ide o 10 polhodinových intervalov v priebehu jednej cesty a rovnako je to v prípade spiatočnej cesty z L. do K., čo predstavuje spolu náhradu v sume 231,80 €. Právny zástupca sťažovateľa si tiež uplatnil aj cestovné za cestu osobným motorovým vozidlom... z K. do L. a späť 7. októbra 2009 v celkovej sume 207,90 €. Ústavný súd na základe predloženého technického preukazu motorového vozidla v súlade s § 15 písm. a) a § 16 ods. 4 vyhlášky priznal sťažovateľovi úhradu cestovných výdavkov v súlade s jej vyčíslením právnym zástupcom sťažovateľa.

Na tomto základe ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania v celkovej sume 808,25 €, ktorú na účet jeho právneho zástupcu zaplatí Kancelária ústavného súdu (bod 4 výroku tohto nálezu), keďže tento bol ustanovený ústavným súdom. Priznanú úhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet Kancelárie ústavného súdu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 5 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. januára 2010